

Fra: Frank Skjævesland <frankskj@hotmail.com>

Sendt: 30.10.2025 22:15:24

Til: Postmottak KLD <postmottak@kld.dep.no>

Emne: Høringssvar vedr. "Forslag tiltaksplan for villrein i Setesdal Vesthei Ryfylket og Setesdal Austhei". Referanse 25/2668

Viser til nevnte forslag til tiltaksplan (referanse 25/2668) samt åpent møte om temaet på Bykle hotell 09.10.25. Etterfølgende kommentarer gjelder for Setesdal Vesthei og spesielt i Hovden-området.

- Generelt medfører masseturisme og øking av denne de senere år en av årsakene til at reinsdyra ikke trekker etter de samme tradisjonelle rutene som tidligere. For eiendommen Væringsdalen (gnr.1 bnr.8 og 10) er det spesielt merkbart på løyper/stier som merkes i terrenget og kartlogges (sommerruter). Gjelder spesielt for Nos-Krossloskaret (løype som er merket og kartlogget uten grunneiers tillatelse) samt løype Hovden-Bleskestadmoen spesielt for strekningen bom Breive-Væringsstøylen. På sistnevnte strekning er det de senere år gitt tillatelse til gjennomføring av langløpsarrangementet Hovden Ultra som går fra Hovden fram til Væringstøylen, videre opp sti til møte med traktorvei og derfra utover til Krossloskaret, ned mot Hovden og resten av lang løype over på Setesdal Austhei (kort løype går da rett inn til Hovden og ikke over på Austheia). Deltakerantallet startet på 30-50 stk. de første årene og har økt til 100-120 de to siste (24 og 25). Gjennomføringen gjøres på en lørdag i sept. (dato varierer noe fra år til år, men har vært i tidsrommet andre til tredje helga). Arrangementet gjennomføres uten grunneiers tillatelse da tidsrommet kolliderer med jaktutøvelse i området. I tiden 15.06.-15.08. var grunneier derimot åpen for å gi tillatelse til slikt arrangement, men det var uaktuelt for initiativtaker til løpet grunnet ferie og manglende høstfarger! Grunneier fikk kun beskjed om at arrangementet ville gå som planlagt med rettigheter etter "Allemannsretten" på bakgrunn av uttalelse fra Miljøverndepartementet. Arrangør påstår nå at dette er et venners-venner treff, men det er registrert både reklame, annonsering, bruk av offentlige tjenester, sponsing., osv.. Hvor grensen går før det er et offisielt arrangement har vi ikke fått svar på selv med spørsmål til nevnte departement og vedkommende som skrev uttalelsen derfra. Arrangør har pålegg om å holde god dialog med SNO om reinsdyr i området i dagene før arrangementet. Tillatelse til å arrangere kan på kort varsel bli trukket om det er observert forstringsflokker som kan bli berørt. Hvorfor dette ikke førte til stopp 18.sept. 2021 vet ikke vi, men den dagen var det en forstringsflokk med 50-60 dyr i området Fisketjønn som ligger mellom stien der løperne passerer på vei inn til Væringsstøylen og der de kommer utover igjen på traktorvei mot Krossloskaret. Løperne både prater og roper på vei gjennom terrenget, og det er veldig "lytt" i fjellet en slik høstdag. Nevnte dyreflokk ble veldig stressa av lydene, og når det etterhvert var blitt forholdsvis stor avstand fra første passering til siste, varte dette over ganske lang tid hvor dyra løp mellom de to løypene. Etter at siste løper passerte på vei inn mot Væringsstøylen og det

ble rolig der, kryssa flokken stien og dro rett vestover og ut av området. Hvorfor det ikke ble tatt noen hensyn til dette verken av arrangør eller deltakere vites ikke (de som løp kunne umulig unngå å legge merke til den urolige flokken). Om pålagt dialog med SNO foregikk som intensjonen var, kan sikkert SNO svare på, men tilsvarende pålegg om dialog med grunneiere er ikke eksisterende (ikke hørt et pip siden 2020, og hadde vært veldig greit å vite i det minste hvilken dag de kommer på noe på forhånd slik at vi kan få varslet aktuelle jegere/rypejakt/reinsjakt/hjortejakt og elgjakt (det siste for årene etter elgjaktstart 15.08.)). Med begrunnelse manglende ivaretagelse av pålegg til arrangør, og at trafikken økes i størrelsesorden +100 passeringer denne ene dagen i et trekkområde som brukes mye både vest-og østover, bør ikke Hovden Ultra få fortsette sitt arrangement i nevnte løype.

Stien Nos-Krossloskaret er som sagt merket i terrenget og kartlogget. Dette er et høytliggende område (Stemtjønnutane) som før merking ble mye brukt av reinsdyra, men med trafikken fra heisen på Nos mot Krossloskaret er dette mer eller mindre blitt borte de senere årene. Selv om stien nå er synlig i terrenget, bør både merking og kartlogging fjernes. Blir resultatet redusert trafikk, vil naturlige prosesser bidra til at terrenget gror til igjen selv om det går sent på dette høydenivået.

Når det gjelder Allemannsretten, må det også vurderes regler innenfor verneområder som gjør det mulig å avgrense bruken i tidsperioder og/eller på steder som er ømfintlige for forstyrrelser. Det kan ikke bli slik at hvem som helst uten bruk av startnummer og start- og målseil kan ta seg til rette på annenmanns eiendom. De fleste av de som bruker naturen er fornuftige og lytter når du forklarer hvorfor reglene er slik du forklarer, men det vil alltid være noen "utskudd" som vil tvinge seg fram. For å unngå slike tilfeller mest mulig, må det finnes noe de kan "tas på" som er såpass at de velger retrett.

- Som nevnt over, er det flest brukere av naturen som har stor respekt for hvorfor ting må være retriktivt når de vet bakgrunnen. Flere opplysnings-/informasjonsskilt ved inngangen til utsatte områder bør monteres snarest mulig. I vårt område er bom Breive (ved inngangen til pumpekraftverket) strategisk for slik plassering, men også der veien opp til Veringsåne Kraftverk starter, bør det skiltes. Myndighetene må ha ansvar for hva som skal stå på disse skiltene og vedlikeholdet av dem.
På Nos, der stier starter, må det også skiltes. De som kommer opp med heisen, må bli ledet av skilting og merking nedover veien opp til heistoppen og til sti over mot traktorveien til Krossloskaret. Dermed vil trafikken mot Krossloskaret samles på traktorveien etterhvert.
- Når det gjelder veien til Veringsåne Kraftverk, er denne stengt for adkomst med kjøretøytøyer med kjetting og lås der veien starter (og før denne må bom i Breive passeres. I tillegg er det som ligger igjen av midlertidig vei fra Kraftverket og opp til inntakskonstruksjonene, stengt med ny låst kjetting. Det som er gjort av fjerning av kjørevei på sistnevnte strekning, er etter avtale med konsesjonsmyndighetene (NVE) og godkjent av deres tilsynsorgan med innskrenking på bredde og lagt kurvatur både horisontalt og vertikalt i forhold til kjøreveien som ble etablert ved bygging av rørgate og inntakskonstruksjoner. I godkjennelsen ligger kjørestærkt underlag både i selve

grustracéen og på sidene av denne slik at det skal være mulig å kunne kjøre til inntaket med kjøretøy om slikt behov skulle oppstå. Dette for å unngå at veibane må reetableres når vedlikeholdsbehov av slik karakter at adkomst med tyngre utstyr (maskiner/kjøretøy) blir nødvendig, og deretter fjernes igjen.

- Basert på over 50-års erfaring fra området, har vi ennå til gode å se sau og rein beite samtidig i samme området. Når sauen settes ut, forsvinner reinen og kommer ikke tilbake før 2-3 uker etter sauesanking har foregått (gjerne med godt med regnvær i nevnte uker). I Væringsdalen er det flere år siden saubeiteavtale ble terminert, men så lenge naboene driver med utleie for formålet, "plages"vi fremdeles med mye sau på vår eiendom. Sommerbeiting for sau i reinbeiteområder må etter vår oppfatning forbys og avgrenses til spesielle områder der det ikke er slik kollisjon (gps-styres med grensesignaler som gir bevegelsesmulighet kun innenfor tiltenkt område) visst beiteforholdene for rein skal forbedres. Sauen trekker opp på høgjellet så fort snøen forsvinner (visst den har anledning til det) og beiter i de beste beiteområdene for reinen helt til høstsanking foregår. Reinen går ikke inn i disse områdene før værforholdene nærmest bidrar til å fjerne sauelukta som er særdeles sterk.

På vegne av grunneiere av gnr.1 bnr. 8 og 10 i Bykle kommune

Frank Breive Skjævesland